

- введення непотрібних норм та вимагання їх виконання;
- відсутня допомога держави у відкритті та підтримці малого бізнесу (наприклад, через систему пільгового кредитування) тощо.

Всі ці проблеми постають перед малим бізнесом і ніхто не вирішує їх у загальному порядку. А даремно, адже малий бізнес дуже важливий як джерело інновацій. До винаходів, зроблених ним, належать літаки, гелікоптери, персональні комп'ютери, аерозоль тощо. Тобто ця ланка бізнесу, хоч вона і займає не саме прибуткове місце, але вона є дуже значним поштовхом у всіх сферах людського життя. За допомогою малого бізнесу у подальшому майбутньому можливо відкритуться багато нових технологій та предметів, які допоможуть людям жити ще комфортніше і простіше в усьому світі.

Все сказане вище свідчить про те, що малий бізнес має ряд великих проблем, які заважають йому розвиватися. Оскільки ця ланка бізнесу має важливе значення, доцільно запропонувати декілька варіантів вирішення проблем щодо його існування та функціонування: змінити Податковий Кодекс України для оптимального існування всіх видів бізнесу; вдосконалення фінансово-кредитної підтримки; забезпечення матеріально-технічних та інноваційних умов розвитку малих підприємств; інформаційне та кадрове забезпечення бізнесу; зменшення паперової бюрократії при реєстрації підприємства і при його оподаткуванні; стимулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів малого та середнього підприємництва. При цьому, формування законодавчої бази розвитку малого бізнесу передбачає, в першу чергу, встановлення правових гарантій для забезпечення свободи і захисту приватної власності, зменшення оподаткування та збільшення привілеїв.

Інтелектуальний капітал в Україні

Федченко М.С., студент ННПП НАВС
Науковий керівник: викладач кафедри Чугай О.М.

Сьогодні однією з наймогутніших рушійних сил розвитку цивілізації є творча діяльність людини. В сучасних умовах ефективність економіки, науково-технічний рівень виробництва та соціально-економічний прогрес залежать від обсягу накопичених суспільством знань та ефективності використання інтелектуальних ресурсів людства. Наразі у всьому світі інтелектуальна власність стає могутнім важелем економічного розвитку суспільства. На жаль, незважаючи на високий рівень людського потенціалу, у нашій державі не сформовано ефективного «менеджменту знань», наслідком чого є гальмування процесів модернізації інноваційного розвитку вітчизняної економіки.

В сучасній економіці інтелектуальний капітал виступає головним ресурсом сучасних підприємств, від якого залежить подальший їх розвиток та продуктивність. Інтелектуальний капітал – це основа майбутнього росту підприємства, який дає змогу економити техніку, заощаджувати кошти і матеріальні засоби, вивільняє фінанси та підвищує життєздатність учасників економічного процесу. Нові підходи до розвитку підприємств вимагають перенесення акценту управлінських рішень на інтелектуальний капітал. Власне, це обумовлює необхідність пошуку якісно нових підходів

до розуміння сутності терміну «інтелектуальний капітал» та його оцінки з метою забезпечення стійкого розвитку підприємства та економіки в цілому.

Інтелектуальний капітал – поняття відносно нове. Досить часто поняття «інтелектуальний капітал» ототожнюють з поняттям «людський капітал». Історично першим з'явилося поняття «людського капіталу», яке ввів А.Маршал. Під розумінням капіталу він розумів саме людський капітал, як «освіту, фахову підготовку, навички та здібності». Натомість, термін «інтелектуальний капітал» ввів Дж.Гелбрейт в 1969 р., тобто в період панування індустріальної та зародження постіндустріальної економіки. Але значимості це поняття набуло лише на початку 90-х років ХХст., що пов'язано з переходом людства до інформаційної економіки. Подальшого розвитку він набув наприкінці ХХ століття у працях таких вчених, як В.Базилевич, Е. Брукінг, О.Бутнік-Сіверський, В.Врублевський, В. Гесць, А. Гриценко, Д. Даффі, Д. Клейн, М.Мандибура, Мелоун, Л. Прусак, П. Саліван, Т. Стюарт та інших [2].

Таким чином, інтелектуальний капітал сьогодні має таке ж велике значення як і основний та оборотний капітал. Під інтелектуальним капіталом більшість сучасних вчених мають на увазі здатність створювати нову вартість інтелектуальних ресурсів та інтелектуальних продуктів.

Особливостями інтелектуального капіталу є те, що в умовах інформаційної економіки він виступає основним фактором економічного зростання; формування інтелектуального капіталу потребує від самої людини і від суспільства в цілому значних затрат, які постійно зростають; інтелектуальний капітал у вигляді знань, досвіду, навичок може накопичуватись; характер і види інвестицій в інтелектуальний капітал зумовлені історичними, національними, культурними особливостями та традиціями; інвестиції в інтелектуальний капітал повинні забезпечувати його власнику отримання значних доходів; інтелектуальний капітал невіддільний від свого носія – живої людини, і внаслідок цього він, як актив, майже повністю неліквідний; І, нарешті, використання інтелектуального капіталу завжди регулюються самою особою незалежно від джерела інвестицій на його розвиток [1].

Ще однією гострою проблемою у галузі розвитку інтелектуального капіталу в Україні є відтік висококваліфікованих кадрів з країни через недостатню матеріальну мотивацію, обмежені можливості для розвитку та самореалізації науковців та дослідників.

В Україні простежується невідповідність наявних кваліфікацій ринку праці (наприклад, надлишок економістів і нестача інженерів). В той же час, незважаючи на масовість вищої освіти, рейтинг вітчизняних університетів є низькими. Відповідно, якщо не вживати заходів для удосконалення процесу формування інтелектуального потенціалу країни, то бажаного прогресу у інноваційному розвитку досягнуто не буде. Звісно, ці заходи потребують систематичного інвестування, адже інвестиції у людський капітал є довготривалими і віддачу від них країна зможе відчуту у перспективі.

З цього приводу, О.Е. Оксанич та Р.Я. Старик вважають, що для поліпшення інвестування в людський капітал, покращення якісних показників його розвитку необхідно розробити комплекс дієвих заходів щодо підвищення ефективності демографічної, соціальної, міграційної, житлової, освітньої політики держави [3].

Безпосередньо, роль інтелектуального капіталу полягає у тому, що він прискорює приріст маси прибутку за рахунок формування і реалізації необхідних підприємству систем знань, речей і відносин, які, в свою чергу, забезпечують його високоефективну діяльність. Саме інтелектуальний капітал задає темп і характер оновлення технології виробництва і його продукції, які потім стають головною конкурентною перевагою на ринку. Інтелектуальний капітал дає змогу створювати цінності і забезпечувати конкурентоздатність як окремим підприємствам, так і суспільству в цілому. Роль інтелектуального капіталу підприємства надзвичайно важлива в сучасних умовах ринку й полягає у впливі його складових елементів на економічні результати і формуванні різноманітних економічних цінностей підприємства. Серед таких цінностей слід виділяти: збільшення ринкової вартості підприємства; зростання продуктивності підприємства; підвищення ефективності використання усіх ресурсів підприємства; розвиток інноваційного потенціалу; зміцнення і удосконалення конкурентних переваг підприємства тощо.

Незважаючи на складну ситуацію в Україні, важливо усвідомлювати, що лише людина є рушієм прогресу і лише за допомогою своїх знань та здібностей вона може змінити ситуацію на краще. В таких умовах необхідно систематично нарощувати інтелектуальний капітал країни. Досвід успішних країн доводить, що формування потужного інтелектуального капіталу в країні є основною передумовою позитивних змін.

Водночас, недооцінка ролі людських ресурсів залишається одним з найважливіших недоліків управління українськими підприємствами. Акцентуючи увагу на ролі і місці людського капіталу в розвитку економічного потенціалу, єдино вірним ходом подій має стати стратегія інноваційного розвитку економіки, що спирається на одне з головних конкурентних переваг – на розвиток людських ресурсів, на найбільш ефективне застосування знань і умінь людей для постійного поліпшення технологій, економічних результатів, життя суспільства в цілому.

Список використаних джерел:

1. Єременко А. В. Інтелектуальний капітал як основна домінанта нематеріальних активів// Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. праць. – 2013. — № 7. –С. 60-64.
2. Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 19–21 червня 2012 року/ за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми: СумДУ, 2012. – С. 57-59.
3. Оксанич О.Е., Старик Р. Я. Напрямки розвитку інтелектуального капіталу підприємств України[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vviem/2011_1/18.pdf.